زندگی
ایران
جام جم

آغاز محرم و آیین‌های محرمی زیر سایه کرونا

امروز اول محرم است اما بیرق‌های سیاه عزا از چند روز پیش بوسه بر سینه آسمان این سرزمین زده‌اند. هر سال همین‌طور است؛ انگار که مردم دلشان گریه بخواهد و بهانه‌ای برای ترکاندن بغض‌های روی هم تلنبار شده، تندتند پرچم‌ها و بیرق‌های سرخ و سیاه را روی در و دیوار خانه‌ها و کوچه‌ها و محلات و میادین نصب می‌کنند و به استقبال محرم می‌روند. امسال و با این شرایط سخت و نفسگیر و جانگیر کرونایی اما گویا این بهانه‌ها پررنگ‌تر هم شده‌است. بهانه‌ها پررنگ شده اما کرونا هم تاخت و تازش بیشتر شده‌است. مردم اما همین یک محرم را دارند و همین یک بهانه را برای بارانی شدن. حتما امسال هم مثل سال گذشته در عزای مولایشان سیاه می‌پوشند و عزا می‌گیرند؛ گرچه آرام‌تر، محتاط‌تر و با مراعات بیشتر و احتمالا بدون آیین و مراسم تاریخی هرساله. ما اما همین آیین‌شان را اجمالی در گزارشی مرور کرده‌ایم.

سری به گوشه‌گوشه ایران زدیم که از چند روز پیش سیاه پوشیده و با آیین متفاوت به استقبال ماه عزای سالار شهیدان رفته‌اند

محرم آمـد

بالاخره آمد. محرم آمد؛ همان ماهی که این اواخر برای رسیدنش لحظه‌شماری می‌کردیم تا بیاید و خستگی‌هایمان، دردهایمان، بغض‌های فروخورده و هق‌هق گریه‌هایمان را در آغوشش رها کنیم. همان ماهی که می‌شود دلهره‌ها، پریشانی‌ها و غم‌هایمان را گره بزنیم به پنجره‌ای که آن‌سویش قتیل‌العبرات، آقای اشک‌های روان، آقای مصیبت‌های عظیم و دلشکستگی‌های غریب و زخم‌های بی‌پایان نشسته است و همراه و هم‌ناله شدن با او آرام‌مان می‌کند.

محرم آمد تا هرکدام از ما به همان شیوه که بلدیم عزاداری کنیم، حسین حسین کنیم، گریه کنیم و هم‌ناله با عزای بلای صحرای کربلا، عزای دل خودمان را هم بگیریم. محرم که می‌آید، بیرق سیاه عزا که بالا می‌رود، هرکسی اینجا، در این سرزمین به شیوه خودش عزاداری می‌کند، بعضی‌ها با آداب دل خودشان و بعضی‌ها هم با آداب و آیین و رسومی که از پدرانشان به آنها رسیده است. اینجا در این سرزمین هر قومی، هر طایفه‌ای، هر گروهی به طریقی که در حافظه تاریخی‌اش مانده و برای اسطوره‌های تاریخی‌اش به سوگ می‌نشسته، در عزای حسین زهرا(ع) سوگواری می‌کند.

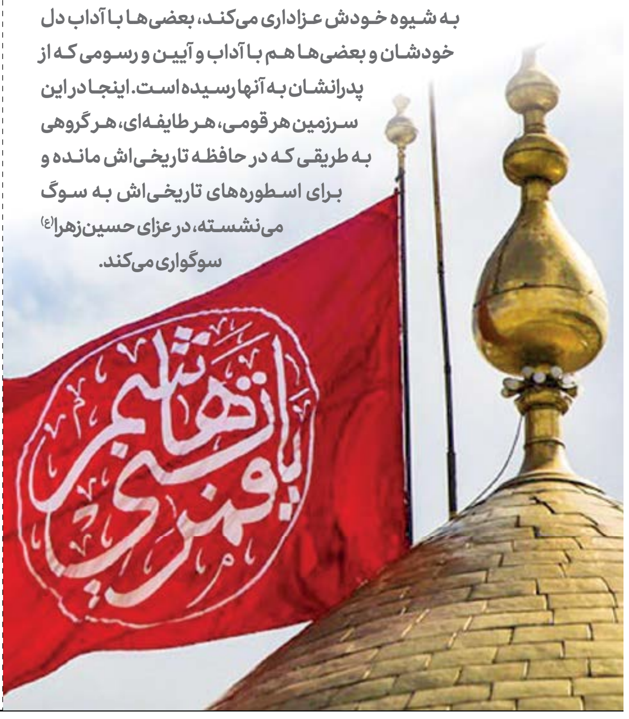

طلوع آیین عزاداری از مغرب

مردم خطه شمال غرب کشورمان به‌ویژه اردبیلی‌ها جزو اولین هموطنانی هستند که از سه روز پیش از آغاز محرم و با آیینی رسمی و تاریخی تشت‌گذاری به استقبال ماه خون می‌روند.

در این آیین که اوج آن در مسجد جامع شهر اردبیل برپا می‌شود، دسته‌های سینه‌زنی و زنجیرزنی با نوای نوحه و نواختن طبل و شیپور و حمل علم‌های عزاداری، به یاد لب تشنگان کربلا مشکی را پر از آب کرده و آن را همراه تشت‌هایی از جنس مس یا برنز حمل می‌کنند. بعد هم این تشت را به مسجد می‌برند و کسانی که در مسجد حاضر هستند به احترام آنها بلند می‌شوند و جلوی آنها با شعار «الدخیل یا ابوالفضل» سینه می‌زنند. تشت بعد از طواف در مسجد در جای مخصوص قرار می‌گیرد و آب مشک‌ها درون آن ریخته و پرآب می‌شود. اردبیلی‌ها این رسم قدیمی را که در فهرست میراث معنوی ایرانیان ثبت ملی هم شده برای توجه به قدر و اهمیت آب به‌ویژه در حادثه عظیم عاشورا اجرا می‌کنند. عزاداری هموطنان ترک و اردبیلی و آذربایجانی تقریبا با همین آیین باشکوه تشت‌گذاری شروع می‌شود و شهرهای آن خطه عملا رنگ سیاه و غمبار عزا به خود می‌گیرد. این آیین امسال (و شنبه‌ای که گذشت) هم مثل هرسال برگزار شد؛ هرچند با رعایت پروتکل‌های بهداشتی و جمعیتی محدودتر.

عزاداری اردبیلی‌ها اما در روز تاسوعا به اوج می‌رسد. در آن روز ده‌ها هزار نفر از مردم اردبیل و بیش از ۴۰۰ هیات و دسته عزاداری از نقاط مختلف کشور و حتی مهمانان خارجی در میدان عالی‌قاپوی اردبیل (بقعه شیخ صفی‌الدین اردبیلی) دور هم جمع می‌شوند و زیر یک بیرق برای سقای لب تشنه کربلا، حضرت ابوالفضل العباس(ع) نوحه می‌خوانند و سینه می‌زنند و می‌گریند تا عملا این شهر را به پایتخت عزاداری کشور در روز تاسوعا تبدیل کنند. البته امسال دومین سالی است که کرونا حسرت این عزاداری بزرگ را به دل همه اردبیلی‌ها و غیراردبیلی‌ها (که همزمان از صفحه تلویزیون آن را تماشا و همراهی می‌کردند) گذاشته است.

یزدی‌ها با بهرشهید به محرم می‌رسند

یزدی‌ها که از سر و روی سرزمین‌شان بوی خشت و گل و تاریخ و اذان می‌بارد هم از ۱۰ روز پیش اقامه عزا کرده‌اند. این آیین استقبال با نام مراسم بهرشهید در شهر ندوشن یزد برگزار می‌شود و تا اول محرم یعنی همین امروز ادامه دارد. در این مراسم، جماعتی از جوانان و نوجوانان پیش از اذان مغرب و عشا شعارگویان و نوحه‌خوان به در منازل مردم می‌روند و با جمع‌آوری نذورات مردم آماده برپایی سوگ بزرگ دهه اول محرم می‌شوند. همین مردم دو روز مانده به محرم هم در آیینی با نام پرسه دور هم جمع می‌شوند.

البته شکوه مراسم عزاداری محرم در استان یزد همزمان با شروع این ماه و در شهر جهانی یزد به بار می‌نشیند، آن هم با آیین‌های خاص نخل‌گردانی، کتل بستن، جغجغه‌زنی و مراسم جوش که بارها اگرنه از نزدیک اما از صفحه تلویزیون دل و دیده‌مان را در پی آن روان و با آن همراه کرده‌ایم.

محرم پرحرارت در جنوب ایران

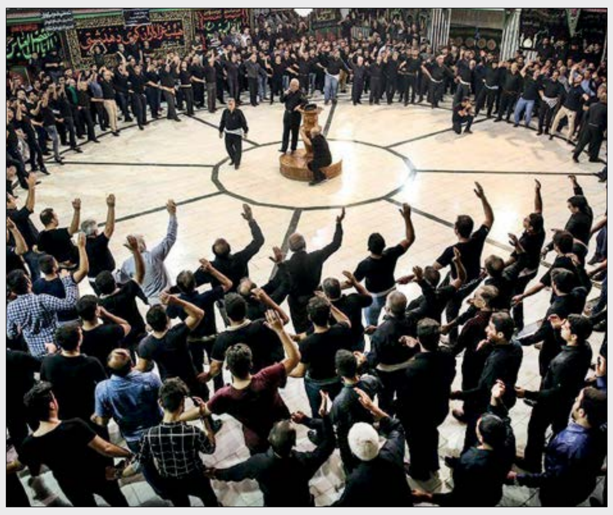

محرم که می‌آید بوشهری‌های خونگرم جنوب را با سینه‌زنی و نوحه‌خوانی و سنج و دمام و یزله معروف آنها به یاد می‌آوریم. آیین محرمی بوشهری‌ها آنقدر خاص و ویژه است که از ۴۳ اثر معنوی استان بوشهر که به ثبت آثار ملی رسیده، بیش از نیمی از آنها آثار و آیین سوگواری است.

آیین‌های مشابهی در دیگر استان جنوبی کشورمان در خوزستان با محرم به میدان می‌آیند. دسته‌های سنج و دمام دسته‌های سینه‌زنی در خوزستان به چلاب معروف است. در این نوع سینه‌زنی افراد کمر به کمر ایستاده و با صدای نوحه‌خوان سینه می‌زنند و تا زانو خم می‌شوند و برمی‌خیزند.

اعراب خوزستان هم مراسمی به نام یزله دارند که با خواندن نوحه به صورت دکلمه آغاز می‌شود، بخشی از دکلمه از سوی حاضران تکرار می‌شود و با تکرار جمله‌ها علاوه بر بالا بردن دست، گام‌های خود را محکم به زمین می‌کوبند.

خوزستانی‌ها علاوه بر مراسم گفته‌شده آیین‌هایی از جمله آیین سه روزه شوشتر، نخل مقوم حسین شوشتر، سینه‌زنی سه‌سنگ، سینی حضرت‌قاسم(ع)، تعزیه شوش، کولکی بهبهان و مشعل‌گردانی را در ماه محرم برگزار می‌کنند.

چاووش‌خوانی در سیستان‌وبلوچستان

مردم نجیب سیستان و بلوچستان تقریبا بیشتر اوقات از مشکل بی‌آبی رنج می‌برند شاید برای همین هم عطش محرم در این استان محسوس‌تر است. مردم این خطه چاووشی می‌خوانند، شووی‌خوانی دارند و سینه‌زنی شنستکا اجرا می‌کنند. آنها در شب اول محرم در اغلب روستاهای سیستان مراسم مشعل و چراغ برپا می‌کنند.

شووی‌خوانی همان تعزیه‌خوانی است که بیشتر در روستاهای این استان انجام می‌شود. شنستکا هم سینه زنی به صورت نشسته یا سینه سه‌ضرب است که قدمتی دیرینه در این خطه شرقی کشورمان دارد. چاووشی هم که نوعی فراخوان برای اعلام شروع ماه محرم است از کوی و کوچه و محله و مساجد بانگش به گوش می‌رسد.

طراح: بیژن گورانی

جدول شماره ۵۹۹۵

	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹	۱۰	۱۱	۱۲	۱۳	۱۴	۱۵
۱				■									■		
۲				■					■						
۳	■					■					■				
۴							■					■			
۵		■						■						■	
۶					■					■					
۷				■					■						■
۸			■										■		
۹	■						■					■			
۱۰						■					■				
۱۱		■						■						■	
۱۲				■					■						
۱۳					■					■					■
۱۴							■					■			
۱۵			■									■			

جدول عادی

افقی: ۱) بهره وام- ورزیده و نیرومند- چوب خوشبو ۲) غذای مریض- بارنامه قدیم- دوره‌ای از زندگی آدمیان نخستین ۳) خدای هندو- شهری در استان یزد- نوعی اسباب‌بازی ۴) پایان‌پذیر- پایتخت چك- پهلو، کنار ۵) فرمان- محصل هنرستان ۶) نان خردشده در آبگوشت- نصف آجر- ستیزه‌کننده ۷) همداستان رامین- بی‌رمق- ترنج ۸) تکرار حرفی- حیله زیرکانه و همراه با ظرافت- گریز حیوان ۹) قوم سفیدپوست بومی اروپای شرقی- پاره آتش- کلمه هشدار ۱۰) ریاکار- رزق- حمام لاغری ۱۱) بی‌همتا- تحفه‌ها ۱۲) خرما- نزدیك شدن- کلیسای تاریخی پاریس ۱۳) ورم- خواب خوش- مقر فرماندهی در ارتش ۱۴) پایتخت استرالیا- شاعر یوش- ترس و وحشت ۱۵) حرف همراهی عرب- نقش علی نصیریان در سریال سربداران- معشوق.

عمودی: ۱) خاك سرخ- باز و گشاده- انبوه ۲) از ظروف آزمایشگاهی- سبزی کباب- حریص ۳) زائده ابتدای روده بزرگ- مانع تابش آفتاب ۴) فرآورده‌ای لبنی- زن خدمتکار- پیشی گرفتن ۵) همانندی- قوه ابتکار- رام نشده! ۶) حرف دهن‌کجی- سازمان علمی و فرهنگی وابسته به سازمان ملل متحد- قیچی ۷) سنگسار کردن- ضرباهنگ- سالك ۸) گروه مجهز- جوینده عاطفه- بصیرت ۹) قسمتی از زمان- ناز و عشوه- کلمه پرسش ۱۰) مروارید دهان- فروریختن باران از ابر- تلخ ۱۱) ضمیر سوم شخص- حمام- گشاد شدن ۱۲) زرد مایل به سرخ- ساختگی و دروغین- شیوه رفتار ۱۳) دوران کودکی را پشت سر گذاشته- پشتیبانی و حمایت ۱۴) زینت روی انگشتر- دلواپس- خودستایی ۱۵) لقب طهمورث پادشاه پیشدادی- همنشین- میوه.

جدول ویژه

افقی: ۱) شهر باستانی سوریه- رمانی از چارلز بوکوفسکی، نویسنده آمریکایی- شمردن ۲) لکه خورشیدی- درگذشته- ظرفیت شیمیایی ۳) همراه پشتك- قد و بالا- ادوات ۴) بدون معطلی- کافران- تنبل جالیزی ۵) از پیامبران بنی‌اسرائیل- تیراندازی ۶) راستی و درستی- استانی در شرق عراق- از تیم‌های فوتبال اسپانیا ۷) ریسمان- جانوری از خانواده اسب- خوردنی‌های حلال ۸) ضمیر مونث عربی- از شاگردان امام جعفر صادق(ع)- پهلوان ۹) مجموعه وسایل آشپزخانه- به تنهایی- پول شیلی ۱۰) حمله کردن- ترسناك- ضماد ۱۱) انگشت اشاره- سیاره همسایه زمین و عطارد ۱۲) نفوذ تدریجی آب- معادل فارسی تیتر- آگاه باش ۱۳) نابه‌سامان- درآمد نامشروع با امکانات دولتی- کند فهم ۱۴) نوعی اشکنه- سنبله ذرت- بالاپوش بلند مردان قدیم ۱۵) رایحه- نمایشنامه‌ای نوشته اکبر رادی- تنها.

عمودی: ۱) کنده‌کاری روی چوب- پیوسته- گلخنی ۲) پادشاهان- توطئه پنهانی- دزد و راهزن ۳) از سلسله‌هایی که بیش از صد سال بر ایران حکومت کردند- مستمری ۴) زمین ناهموار پرآب و علف- علت و سبب- سگ بیمار ۵) جشن ازدواج- وضع حمل- نوعی حلوا ۶) تکرار حرفی- نوعی تایر بدون تیوب- کامیاب و سعادتمند ۷) حق به جانب- از جزایر خلیج فارس- گوارا ۸) بسیار مشتاق- پیشینه- دم گوسفند ۹) بسیار زیاد- پیشرفته- خروس مازندرانی ۱۰) نارسا و ناقص- درازکشیده به پشت- هشتمین ماه سریانی ۱۱) رمق آخر- ایران شناس بریتانیایی و نویسنده سفرنامه مازندران- درشت و تنومند ۱۲) آبشاری درکانادا- خشک- بهشت ۱۳) تراژدی معروف سوفوکل- موجب رسوایی دیگران شدن ۱۴) ستیزگی- جنگ و نبرد- قلیل ۱۵) تلاش و تکاپو- مخترع سینما- نفس بلند.

حل جدول عادی شماره ۵۹۹۴

	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹	۱۰	۱۱	۱۲	۱۳	۱۴	۱۵
۱	چ	پ	ق	■	د	ل	ش	و	ر	ه	■	ر	و	ز	ی
۲	ک	ن	ا	ر	ی	■	ا	ج	و	د	ا	ن	■	ر	ز
۳	م	ج	ل	س	■	م	ی	ه	ن	■	م	ج	ا	ه	د
۴	ه	ا	■	و	ا	ق	ع	■	ا	د	ا	ر	ه	■	ا
۵	■	ه	ا	ل	ت	ر	■	ح	س	ر	ت	■	ل	ج	ن
۶	س	و	م	■	ا	ر	و	س	■	م	و	س	ی	و	■
۷	ا	س	ح	ا	ق	■	ا	ن	ب	ا	ر	ی	■	ی	ک
۸	د	ه	ا	ن	■	ش	ک	ف	ت	ن	■	ا	م	ن	ا
۹	ه	ن	■	ه	ز	ا	ر	ت	و	■	م	ف	س	د	ه
۱۰	■	ف	د	ا	ی	ی	■	ح	ل	ق	ه	■	ر	گ	ل
۱۱	ب	ر	و	■	ر	ا	ج	ی	■	ه	د	ا	ی	ا	■
۱۲	د	■	د	ر	ب	ن	د	■	م	ر	ی	خ	■	ن	ق
۱۳	ب	و	ل	ت	ن	■	ا	ت	ش	ی	■	و	س	ط	ی
۱۴	خ	ز	■	و	ا	ر	ی	ت	ه	■	ا	ت	ل	ل	و
۱۵	ت	ر	ک	ش	■	ش	ی	ر	د	ا	ن	■	و	ا	م

حل جدول ویژه شماره ۵۹۹۴

	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹	۱۰	۱۱	۱۲	۱۳	۱۴	۱۵
۱	ح	ق	د	■	ص	ا	ب	ی	ی	ن	■	ب	س	ی	م
۲	د	ا	م	ا	د	■	د	ی	ب	ی	ج	ا	■	و	ن
۳	ق	ت	ی	ل	■	پ	ه	ل	و	■	ه	م	ز	ل	ف
۴	ه	ل	■	ف	ا	ن	ی	■	س	ی	ا	س	ی	■	و
۵	■	ی	م	ا	ن	ی	■	م	ت	ا	ن	■	ن	ا	ر
۶	ص	ن	م	■	ت	ر	س	و	■	ن	ج	ا	ب	ت	■
۷	ه	پ	ت	ا	ن	■	م	ا	ک	س	و	ل	■	ا	م
۸	ب	ی	د	ل	■	ا	ر	ل	و	ن	■	ق	ا	ق	م
۹	ا	ر	■	م	ت	م	ا	ی	ز	■	س	ا	ر	ش	ک
۱۰	■	ز	ا	پ	ا	س	■	ا	ت	ا	ق	■	ی	م	ن
۱۱	ز	ن	خ	■	ب	ا	ی	ن	■	ب	ا	ر	س	ا	■
۱۲	ب	■	ت	ا	ن	ک	ر	■	چ	ر	م	ه	■	ر	ش
۱۳	ا	ی	ن	ن	د	■	ق	ا	ل	ی	■	ا	ن	ه	ا
۱۴	ن	ه	■	د	ه	ب	ا	ش	ی	■	ه	م	ی	ش	ه
۱۵	ی	و	ز	ک	■	ب	ن	د	ک	ش	ی	■	ر	ش	د

حل سودوکو ۳۹۰۶

۱	۶	۷	۹	۸	۵	۴	۲	۳				۷	۶	۴	۱	۹	۵	۸	۳	۲
۵	۲	۴	۱	۶	۳	۷	۹	۸				۲	۸	۹	۳	۷	۴	۱	۶	۵
۳	۹	۸	۴	۲	۷	۱	۵	۶				۱	۵	۳	۸	۶	۲	۹	۷	۴
۶	۷	۳	۲	۱	۴	۵	۸	۹				۹	۲	۱	۶	۸	۷	۵	۴	۳
۴	۸	۹	۵	۷	۶	۳	۱	۲				۴	۳	۸	۲	۵	۱	۷	۹	۶
۲	۵	۱	۳	۹	۸	۶	۴	۷				۵	۷	۶	۴	۳	۹	۲	۸	۱
۹	۳	۲	۶	۴	۱	۸	۷	۵	۴	۹	۶	۳	۱	۲	۹	۴	۸	۶	۵	۷
۸	۴	۵	۷	۳	۲	۹	۶	۱	۵	۳	۲	۸	۴	۷	۵	۱	۶	۳	۲	۹
۷	۱	۶	۸	۵	۹	۲	۳	۴	۱	۷	۸	۶	۹	۵	۷	۲	۳	۴	۱	۸
						۱	۹	۳	۲	۶	۵	۴	۷	۸						
						۶	۴	۲	۷	۸	۱	۵	۳	۹						
						۵	۸	۷	۹	۴	۳	۲	۶	۱						
۸	۳	۱	۲	۹	۷	۴	۵	۶	۸	۱	۹	۷	۲	۳	۴	۹	۵	۸	۶	۱
۵	۴	۷	۶	۱	۸	۳	۲	۹	۶	۵	۷	۱	۸	۴	۶	۷	۳	۹	۲	۵
۲	۶	۹	۴	۵	۳	۷	۱	۸	۳	۲	۴	۹	۵	۶	۲	۱	۸	۴	۳	۷
۹	۵	۸	۷	۲	۴	۶	۳	۱				۳	۶	۹	۱	۴	۲	۵	۷	۸
۳	۲	۴	۱	۶	۹	۵	۸	۷				۴	۷	۲	۸	۵	۹	۳	۱	۶
۷	۱	۶	۸	۳	۵	۲	۹	۴				۵	۱	۸	۳	۶	۷	۲	۹	۴
۶	۷	۳	۹	۸	۲	۱	۴	۵				۸	۹	۵	۷	۲	۶	۱	۴	۳
۴	۹	۵	۳	۷	۱	۸	۶	۲				۲	۴	۷	۵	۳	۱	۶	۸	۹
۱	۸	۲	۵	۴	۶	۹	۷	۳				۶	۳	۱	۹	۸	۴	۷	۵	۲

سودوکو ۳۹۰۷

برای حل جدول اعداد باید در هر مربع کوچك‌تر ۳ در ۳ هیچ عدد تکراری وجود نداشته باشد.
همچنین هیچ عددی در یك سطر یا ستون مربع بزرگ ۹ در ۹ تکرار نشده باشد.

۲		۸				۴		۹				۹		۸				۴		۵
				۲												۹				
۴			۱		۵			۷				۲			۵		۴			۶
		۴				۹								۶				۷		
	۲			۹			۷						۸			۱			۵	
		۳				۱								۳				۶		
۸			۶		۷					۴					۳		۹			۴
				۳					۱		۷					۶				
۹		۶																۳		۲
							۴		۳		۲		۷							
						۳				۶				۸						
							۱		۴		۸		۳							
۵		۳																۹		۴
				۲					۵		۱					۸				
۶			۹		۴					۲					۵		۱			۷
		۴				۵								۹				۱		
	۷			۵			۸						۷			۴			۳	
		۹				۳								۵				۲		
۸			۳		۱			۲				۵			۹		۲			۳
				۸												۶				
۷		۲				۸		۴				۷		۸				۴		۶